

เทศน์อบรมฆราวาส ณ วัดป่าบ้านตาด

เมื่อวันที่ ๑๐ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๓๗

คติตัวอย่าง

เราตั้งหน้าตั้งตาที่จะทำประโยชน์ให้โลกได้รับความสุขความสงบเย็นใจ สมบัติภายนอกนั้นพอวิ่งพอลาได้เมืองไทยเรานี้ไม่อดตาย ใครอยู่ที่ไหนไม่อดตายแหละ พอวิ่งเต้นชวนขายหาเลี้ยงปากเลี้ยงท้องได้ไม่ถึงกับต้องวิ่งเต้นผ่นกระโดดไปเมืองนอกเมืองนา ให้เขาเอาเข้าคุกเข้าตารางเรือนจำ เป็นหญิงโสเภณีเต็มไปหมดเวลานี้ เมืองไทยเรานี้เพื่อทั้งหญิงทั้งชายแล้วนะ เพ้อมาก ไปติดคุกติดตาราง เมืองไทยเราไม่มีคุกติดหรือถึงต้องไปติดคุกติดตารางเมืองนอกโน้น ดูแล้วสลดสังเวชมากนะ เพ้อจริง ๆ เวลานี้ จนหาค่าหาราคาไม่ได้ ขายเนื้อขายตัวเหมือนกับขายเนื้อขายปลาไปยังงั้นแหละ เสียไปหมดเลย

นี่ละความไม่มีศีลธรรม ให้พี่น้องลูกหลานทั้งหลายจำเอาไว้ เสียศีลธรรมนี้เสียมากนะ เสียที่ใจมนุษย์เรา หน้าที่การงานเสียไปตาม ๆ กันหมด ถ้าลงหัวใจได้เสียแล้วเสียไปหมด เพราะฉะนั้นธรรมะจึงควรให้เข้าสู่จิตใจ ธรรมะเข้าสู่ใจเพื่อบำรุงจิตใจให้ชุ่มเย็น มีเหตุมีผลมีหลักมีเกณฑ์ การปฏิบัติตัวนี้เป็นสำคัญมาก และการที่จะปฏิบัติตัวได้ถูกต้องแม่นยำ ต้องอาศัยการศึกษาเล่าเรียน มีเจตนาที่จะตั้งเนื้อตั้งตัวให้เป็นหลักเป็นเกณฑ์ด้วย ไม่สักแต่ว่าเรียนมาแล้วเรียนทิ้งเปล่า ๆ

เรียนนั้นเรียนมากคนเราเรียนทุกคน พอตกคลอดอกมากก็จับหนังสือยึดใส่มือแล้ว จับยังไม่เป็นก็จับยึดใส่มือแล้วให้เรียนหนังสือ แต่เรียนไม่ตั้งอกตั้งใจเรียน เรียนมาเท่าไรก็เป็นเครื่องมือของความชั่วช้าลามกไปเสียทั้งสิ้น ๆ ๆ เวลานี้เป็นอย่างนั้นนะ ถ้าไม่มีธรรมแล้วยังไงโลกนี้จะพินาศฉิบหายจริง ๆ ขอให้พี่น้องลูกหลานทั้งหลายจำเอาไว้ คำนี้อย่าได้ลืม ฟังให้ลึกด้วย มีธรรมเท่านั้นเป็นเครื่องจุดรั้งเอาไว้ ถ้าไม่มีธรรมเสียอย่างเดี๋ยวนี้จมนเลย ๆ

เพียงความรู้ทางโลกที่เราเรียนมามากน้อยนั้น มันไม่ได้มีประมาณแหละ ความรู้อันนี้มันเป็นเครื่องส่งเสริมกิเลสตัณหาให้เอาไปใช้ได้อย่างคล่องตัว ๆ ผู้ที่ลุ่มจมนก็คือเรา ๆ ผู้เรียนมานั้นแหละ เจ้าของไปเรียนมาด้วย ยื่นเครื่องมือให้ความโลภ ความโกรธ ราคะตัณหาเอาไปใช้ด้วย เข้ามาบีบบังคับไฟเจ้าของเองผู้เรียนมา สุดท้ายก็จมนไป ๆ มีมากต่อมากเวลานี้ นี่เพราะไม่มีธรรมภายในจิตใจ ขอให้พี่น้องลูกหลานจำเอาไว้ว่าธรรมนี้เป็นของสำคัญ

ธรรมคือความเที่ยงตรง คือหลักคือเกณฑ์ ศูนย์กลางแห่งความถูกต้องแม่นยำอยู่ที่ธรรม เข้าจุดศูนย์กลางแล้วไม่ผิด ท่านจึงเรียกมัชฌิมาปฏิปทา ทุกอย่างมีความพอดีนั้นแหละเป็นหลักเกณฑ์ ถ้าขาดความพอดีเสียอย่างเดียวนั้นหาสาระไม่ได้ คนสูงเกินไปไม่น่าดู ต่ำเกินไปไม่น่าดู ขาวเกินไปไม่น่าดู ดำเกินไปไม่น่าดู อาหารเผ็ดเกินไปไม่น่ารับประทาน เค็มเกินไปไม่น่ารับประทาน ฟังแต่ว่าเกินไป ๆ นี่เผ็ดเกินไป เค็มเกินไป หวานเกินไป เปรี้ยวเกินไป อะไรที่เกินไป ๆ นั่นคือเกินความพอดีไปแล้ว ความพอดีได้แก่มัชฌิมา

มัชฌิมานั้นแลคือธรรมศูนย์กลางที่ยังโลกให้มีความสงบร่มเย็น ถ้าไม่มีธรรมศูนย์กลางเป็นจุดยุติกันแล้ว โลกนี้จะหาประมาณไม่ได้ วิ่งเต็นแผ่นดินกระโดด ใครก็หาแต่ความสุขความเจริญ เลยสุดท้ายได้แต่ความผิดหวัง ๆ มาสู่ตัวเอง เวลาระบายออกสู่กันฟังเป็นยังไง มีแต่ความเป็นพื้นเป็นไฟภายในจิตใจ แล้วทำไมต่างคนต่างเกิดมาแล้วเสาะแสวงหาความสุขความสมหวัง ทำไมจึงมีแต่ความผิดหวัง ก็เพราะเราไม่มีหลักเกณฑ์นั่นเอง

การเสาะแสวงหาด้วยความทะเยอทะยาน ส่วนมากมักจะพลาด ๆ ทั้งนั้นแหละ ไม่ค่อยถูกต้อง นี่ให้อาธรรมไปอ่าน อ่านพินิจพิจารณา ธรรมเป็นแบบเป็นฉบับเครื่องดำเนินชีวิต ความประพฤติหน้าที่การงานของเราอยู่ในธรรมนั้นหมด ให้ดูประพฤติตัวยังไงจึงเป็นคนดี ธรรมจะบอกไว้ การเลี้ยงชีพเจ้าของเป็นยังไงธรรมจะบอกไว้ การประพฤติตัวยังไง การแต่งเนื้อแต่งตัวเป็นยังไง ธรรมท่านจะบอกไว้หมด ๆ ความพอเหมาะพอดีเรียกว่ามัชฌิมา ๆ ความพอดีพองามท่านจะบอกไว้หมด

พวกเรามันพวกเตลิดเปิดเปิงหาความพอดีไม่ได้ อะไรก็เกินไป ๆ เสียทุกอย่างเลยใช้ไม่ได้ มีแต่คนเกินไป บ้านเกินไปเมืองเกินไป ประเทศชาติทุกสิ่งทุกอย่างเลยกลายเป็นเรื่องเกินไปเสียหมด ไม่มีความพอดีตกค้างอยู่ในประเทศไทยเราเลย เป็นยังไงเสียมากไหมเมืองไทยเรา มีแต่ความเกินไป ๆ เต็มบ้านเต็มเมือง ดูเด็กก็เลวเกินไปเลวเกินไป ดูผู้ใหญ่ก็เลวเกินไปเลวเกินไป ใหญ่เท่าไรยิ่งเลวมากเลวมาก มีแต่ความเกินไป ๆ แล้วบ้านเมืองเรานี้อยู่กับความเกินไปอย่างนี้เป็นยังไงน่าดูไหม ไม่อยู่ในความพอดี

นี่พวกเราทั้งหลายที่กำลังศึกษาเล่าเรียน วิทยาลัยพยาบาล พยาบาลแปลว่ายังไง หลวงตาบวชนี้เรียนน้อยแค่ป.๓ ไม่ทราบพยาบาลแปลว่ายังไงก็ไมรู้อะไร ไปแปลเอานะพวกนี้พวกเรียนพยาบาล อย่าให้แปลเออะเดี๋ยวจะเป็นเอาอ้อยไปขายสวนไป เราเรียนพยาบาลนี้เรียนเพื่ออะไร เพื่อรักษาผู้รักษาคนรักษาตัวของเราด้วย เพื่อประสานความร้าวรานแห่งธาตุแห่งชั้นจิตใจมนุษย์ที่มาเกี่ยวข้องกับเรา ประสานกันด้วยน้ำใจด้วยหยุกด้วยยา ด้วยมารยาทอันดีงาม

ประสานกันด้วยน้ำใจนี้คือด้วยกิจกรรมารยาทอันดีงาม ประสานคนไข้ ประสานญาติของคนไข้ พวกเหล่านี้พวกหมดที่พึงวิ่งเข้ามาหาหมอหาพยาบาล เราต้องเรียนที่พึงไว้ เรียนความร่วมเย็นไว้ เรียนอธยาศัยใจคอไว้ เรียนกิจกรรมารยาทเอาไว้ทุกอย่าง เพื่อต้อนรับให้ท่านเหล่านั้นมีความสมหวัง พอก้าวเข้ามาเป็นยังงใจหนู เป็นยังงใจคุณพ่อคุณแม่ เจ็บตรงไหนปวดตรงไหน ทั้งถามเจ็บปวดทั้งลูบทั้งคลำเป็นยังงใจตรงไหน ๆ ไหนมาดูอย่างนั้นอย่างนี้ เป่าพูนั่นเป่าพูนี้นั้นคนไข้หายแล้วยังไม่ทันได้ใส่ยาเลย

นี่ละเข้าใจไหมยาความสมหวังรักษาคนไข้ ต้องมีกิจกรรมารยาท มีจิตวิทยาพร้อม พอมาเป็นยังงใจพอเป็นคุณพ่อก็ว่าคุณพ่อ พอเป็นคุณแม่ก็ว่าคุณแม่ เราทั้งถามทั้งลูบทั้งคลำ ทั้งหาหยุกหาหา เอาอะไรก็ตามไปเอาน้ำเฉย ๆ มาลูบก็หาย เพราะมันดีภายในแล้ว ต่อจากนั้นก็ยาใส่ลงไป มารยาทเป็นอันดับหนึ่ง คนไข้เข้ามาหาหมอนี้ คือพวกนี้พวกหมดที่พึง เราต้องเรียนที่พึงไว้เต็มทีเต็มฐานสำหรับบรรจู้ สำหรับต้อนรับท่านเหล่านั้นซึ่งมาหวังพึ่งเรา เราไม่ได้หวังอะไรกับท่านเหล่านั้นแหละในเวลานั้น มีแต่คอยปลอบใจเอาใจ ใส่หยุกยาเท่านั้น

ท่านเหล่านั้นมาหวังกับเราทุกอย่าง ความเจ็บปวดรวดร้าวก็หวังจะหายจากเรา ความเจ็บแสบภายในจิตใจก็หวังจะหายจากเรา เราเป็นผู้อนุโลมปฎิโลมมีความเมตตาอ่อนโยนนิ่มนวล นี่เป็นเครื่องเยียวรักษาคคนไข้ให้หายไป ญาติของคนไข้ก็หายไปตาม ๆ กัน หายไปแล้วยังระลึกถึงบุญคุณหมดคนนั้นดี พยาบาลนี้ดี เขาไม่ได้ว่าหมดคนนั้นเหมือนบ้า หมดคนนี้เหมือนหมา พยาบาลคนนั้นเหมือนยักษ์เหมือนผีดั่งที่มักมีอยู่เสมอ ต้องต่างคนต่างนิ่มต่างนวลใส่กันมันถึงดี

เฉพาะอย่างยิ่งคนไข้เข้ามาหาหมดต้องมาหวังพึ่งทั้งนั้น เราจะเตรียมวิชาเป็นที่พึงไว้ยังงใจบ้าง กิจกรรมียังงใจแสดงออกมาด้วยความนิ่มนวลอ่อนหวาน ยามียังงใจควรจะรักษาที่รักษากันไปตามหน้าที่ หรือตามความจำเป็นของยาและโรคนั้น ๆ ที่จะควรรักษากัน กิจกรรมารยาทนี้ให้อ่อนโยนเสมอ ต้องเรียนอันนี้หนักกว่าหลักวิชา

มารยาทนี้เสีย ส่วนมากไม่ว่าหมดไม่ว่าพยาบาล คนไข้เขาจะเฟ่งเล็งหมดเฟ่งเล็งพยาบาลมากกว่าพยาบาลจะเฟ่งเล็งคนไข้และญาติของคนไข้ละ เพราะฉะนั้นผิดน้อยก็เป็นผิดมาก เราจึงต้องระมัดระวังข้อนี้ เรียนวิชากิจกรรมารยาทที่จะประพฤติดต่อคนไข้ให้เรียนพร้อมทั้งหลักเกณฑ์ ความดีงาม ความเที่ยงตรงของเรานี้ให้เป็นไปด้วยกับหลักวิชา หลักวิชากับกิจกรรมารยาทที่จะปฏิบัติต่อกันนี้ต้องเรียนไปพร้อม ๆ กัน มีแต่วิชาเฉย ๆ กิจกรรมารยาทอันดีงามไม่มีคนก็ไม่ติด

คนไข้ที่มาหาเราก็มียุคกับเรา เราก็มียุคกับคนไข้ เราอย่าเข้าใจว่าหมอมียุค พยาบาลมียุคต่อคนไข้อย่างเดียว เป็นเจ้าบุญเจ้าคุณแต่ตัวอย่างเดียวอย่างนั้นใช้ไม่ได้ คนไข้เขาก็มียุค เขามาแต่ละคน ๆ นี้พระเจ้าแผ่นดินแห่หน้าแห่หลังมา เคยเห็นไหมพระเจ้าแผ่นดินแห่หน้าแห่หลังมา ดูทีไรกระเป๋านั่นนะ ธนบัตรใบหนึ่ง ๆ พระเจ้าแผ่นดินเสด็จตามมาสักกี่องค์ ๆ ใบละพันก็พันองค์ ใบละห้าร้อยก็ห้าร้อยองค์ ใบละร้อยก็ร้อยองค์ นั่นละเป็นเครื่องสนองตอบ แทนซึ่งกันและกัน ถ้าหากว่าไม่มีคนไข้เลย หมอก็ไม่มีความหมาย พยาบาลไม่มีความหมาย เรียนมาแล้วไม่เกิดประโยชน์อะไร หางานทำก็ไม่มี ก็เหมือนกับโลกที่เรียนมาแล้วเตะขี้ฝุ่นอยู่นั่น ไม่มีงานทำ นี่งานทำของหมอของพยาบาลคือคนไข้ เพราะฉะนั้นจึงต้องปฏิบัติหน้าที่การงานของตนให้ดี ให้เหมาะสมกับงานของตน งานของตนคือการปฏิบัติต่อคนไข้ อันนี้เป็นสำคัญมากนะ

เวลาคนไข้มาหาเรา ชีวิตจิตใจทุกอย่างมอบกับเราหมด พวกนี้ไม่ได้หวังพึ่งอะไรเขาจะเรื่องที่จะพึ่งอันอื่นอันใดเขานะ เขาจนตรอกจนมุมวิ้งมาหาเรา เราก็ดึงมีหน้าที่ปฏิบัติตาม ถึงจะเจ็บจะปวดจะแสบจะร้อนอยากจะไม่โหดเท่าใดก็อย่าเอามาโหดเวลานั้น เข้าใจไหม เขามาพึ่งเรา สมมุติว่าเราร้างไปพึ่งคนอื่น เขาแสดงความโหดใส่เรา เราเป็นยังไงบ้าง จิตใจเราจะเป็นยังไง หัวใจก็กำเริบ โรคก็กำเริบ ทุกอย่างกำเริบไปหมด ในเนื้อในตัวกำเริบไปหมด ไปถึงบ้านแล้วยังกำเริบอยู่ในบ้านอีก ไปที่ไหนกำเริบ นินทาทะเลกันยุ่งไปหมดเลยแต่ของไม่ดีทั้งนั้นแหละ ที่เอาออกกระจายต่อกันไม่ใช่ของดี มันเป็นอย่างนั้นแหละ นี่ก็เหมือนกัน เวลาเราไปหาเขา แล้วเป็นยังไงเราไปหวังพึ่งเขา เขาแสดงอาการกิริยาอย่างไรต่อเราดีหรือไม่ดี นี่เป็นสิ่งที่ต้องพึงเล็งกันมนุษย์เรา ในระหว่างผู้ที่เข้าไปเกี่ยวข้องกัน

คนไข้มาหาหมอสวนมากจะพึงเล็งหมอมากกว่าหมोजะพึงเล็งคนไข้นะ ว่าหมอนี้ดีหรือไม่ดี กิริยามารยาทเป็นยังไง มีความนึ่มนวลอ่อนหวาน มีความเอาใจใส่อย่างไรหรือไม่หรือปล่อยให้คนไข้ตาย ตกเตียงลงไปตาย เหล่านี้เป็นเรื่องของคนไข้ที่เขาจะคิดทั้งนั้นแหละ ที่นี้เราเป็นหมอเราเตรียมรักษาเพียงให้ตื่นนะ เวลาคนไข้เข้ามาถึงก็จับโยนใส่เตียงตุ้มลงไปเลย แล้วแต่จะตายจะเป็นเถอะ กูรักษาคนมาเกือบเป็นเกือบตายแล้ว อย่าไปว่าอย่างนั้น เข้าใจไหม ถ้าว่าอย่างนั้นถ้าหลวงตาบ๊วเป็นคนไข้ หลวงตาบ๊วจะคว่ำเอาเสาเตียงฟาตมันหลงทิศไปเลย หมอคนไหนพยาบาลคนไหนเอามันตกลงจากโรงพยาบาลเลย เราเพียงตกเตียงเอาหมอให้ตกโรงพยาบาลโน่น มันต้องอย่างนั้นซีมันถึงทันกัน ไม่งั้นไม่ทันกัน

ให้ลูกหลานทั้งหลายจำไว้ เตรียมยาภายนอกภายใน ยึดตามหลักวิชาที่เราเรียนมานี้ อันหนึ่ง ยาคือกิริยามารยาท ความนึ่มนวลอ่อนหวาน ความประพฤตินี้จะให้ป็นน้ำใจต่อคนไข้

นี่ เป็นยาสำคัญประเภทหนึ่ง อันนี้จะเข้าถึงตัวก่อน คือเข้าถึงตัวคนไข้ก่อนยาแหละ พอไปถึง เป็นยังงัยคุณบ้ำ เป็นยังงัยคุณอา เป็นยังงัยน้องหนูอย่างนั้นอย่างนี้เรื่อย ทั้งลูบทั้งคลำ เป็นยังงัย เจ็บตรงไหนปวดตรงไหนบีบเรื่อยไป ๆ นี่เรียกว่ามารยาท ต้องปฏิบัติอย่างนั้น เรียกว่า มารยาทดี คนไข้ติด

คนไข้ถ่วงได้เห็นคุณของหมอเห็นจริง ๆ นะไม่ใช่ธรรมดาเห็นอย่างลึกลับซึ่งฝากเป็น ฝากตายจริง ๆ เหมือนหนึ่งเป็นสรวง เหมือนหนึ่งเป็นพ่อเป็นแม่ของตัวเองนั้นแหละ นั้น ละคนไข้เวลาไปหาหมอ เพราะฉะนั้นจึงต้องหวังพึ่งพิงกับหมออย่างยิ่ง หมอก็ต้องให้ความพึ่ง พึ่งให้ความอบอุ่นแก่คนไข้เต็มกำลังความสามารถของตัวเอง ส่วนที่มันสุดวิสัยแล้วไม่ว่าท่านว่า เราสุดวิสัยด้วยกัน อันนี้เห็นใจกัน แต่อยู่ในวิสัยที่จะทำได้นี้อย่าแฉลบออกไปข้างนอกซึ่งไม่ เป็นของจำเป็น ให้ปฏิบัติต่อกัน

ทุกวันนี้คนยิ่งมากเรื่องยิ่งมาก คนไข้ก็ยิ่งมาก หมอจำเป็นต้องเรียนมากเรียนทุกสิ่งทุกอย่าง ให้รู้รอบขอบชิดกับคนไข้ แล้วก็ปฏิบัติต่อกันด้วยความสะดวกสบาย ถึงหลงตาบัวเอง ไม่ได้เป็นหมอก็ตาม แต่เกี่ยวกับคนไข้เกี่ยวกับพยาบาลนี้เวลานี้ประมาณ ๖๐ โรงพยาบาลแล้ว นะ ช่วยหมอช่วยพยาบาล คือช่วยโรงพยาบาลนั่นเอง ไปไหน ๆ แต่ละโรง ๆ นี่เป็นล้าน ๆ แแสน ๆ นี้รู้สึกจะเริ่มมีน้อยแล้วเดี๋ยวนี้ มีแต่ล้าน ๆ ขึ้นไป

ไปนี้ไม่ใช่ไปให้เครื่องมือแพทย์เท่านั้นนะ ยังไปดูหม้ออีกดูพยาบาลอีก กิริยามารยาท ของหมอเป็นยังงัย เวลาเกี่ยวข้องกับคนไข้ดูออกก็กิริยาของเขาเป็นยังงัย ๆ ดูไปหมด ไม่ใช่ แต่ว่าใครจำเป็นอะไร ๆ แล้วเอามาให้ ๆ อย่างนั้นไม่ได้เราไม่ทำอย่างนั้น ให้ทั้งสิ่งของด้วย ดู ทั้งน้ำใจดูทั้งกิริยามารยาทความประพฤติดีงามของหมอและพยาบาลด้วยเป็นยังงัย จะพอพุง เครื่องมือของเราไปได้ไหมเพื่อประโยชน์แก่คนไข้ได้จริงหรือไม่ หรือเสียเงินเปล่า ๆ ไม่เกิด ประโยชน์อะไรต้องดูอีก แล้วเครื่องมือเหล่านี้จะเป็นยังงัย

หมอเหล่านี้เป็นหมอพ่อค้า พยาบาลพ่อค้า หรือเป็นหมอเป็นพยาบาลเพื่อรักษาคนไข้ เพื่อเอาหัวใจคนเอาชีวิตจิตใจคนจริงจังหรือเป็นยังงัยบ้าง ดูไปหมด ไปทุกแห่งทุกหนไปดูอย่าง นั้นนะที่เราไปโน้นไปนี้ วันนี้เปิดเสียให้ชัดเจน เราไม่เคยพูดแหละคำอย่างนี้ทั้ง ๆ ที่ไปปฏิบัติ หน้าที่อย่างนี้แหละอยู่ ไปเรื่อย ๆ ไปโรงพยาบาลไหนไปดู ดูทั้งหมอดูทั้งพยาบาล หมอเป็นยังงั ใจ พยาบาลเป็นยังงั ใจ เกี่ยวข้องกับคนไข้เป็นยังงั ใจ แล้วก็ดูสภาพของโรงพยาบาล ดูสภาพของ เครื่องมือ

ถ้าตรงไหนที่มีความจำเป็นมากทุ่มให้เลยเทียว เอ้า ขาดอะไร ๆ บอกมา ๆ บอกเท่าไร

ให้เท่านั้น ๆ ให้เลยเป็นล้าน ๆ นั้งครู่เดียวเอาไปสองล้านสามล้านก็มี นั่นอย่างนั้นละถ้าถึงใจเอาจริงเรา ถ้าไม่ถึงใจสตางค์หนึ่งก็ไม่ให้ ต้องไปดูทุกสิ่งทุกอย่าง เพราะฉะนั้นการที่ไปเที่ยวไปดูโรงพยาบาลต่าง ๆ นี้ ไปดูหลายด้านหลายทาง ฉะนั้นขอให้ท่านทั้งหลายปฏิบัติหน้าที่ตามโรงพยาบาลต่าง ๆ อย่างดีงามต่อคนไข้ เพื่อเป็นสิริมงคลแก่ตัวท่านเองและคนไข้ไม่มีประมาณที่มาหวังพึ่ง เป็นสิริมงคลโดยทั่วกัน

หลวงตามันช่วยตลอดเวลานี้ต้องพักบ้าง ที่ไหนก็ต้องมีข้อกำชับเอาไว้ ว่าการให้นี้เราให้เป็นกรณีพิเศษไม่ได้ให้ตะไปเหมือนอย่างที่เคยให้ เพราะเหตุใด เพราะเครื่องร้อน เราพักเครื่องเวลานี้ ถ้าเราจะบอกว่าเงินหมดนี้มันเสียเกียรติเราไม่บอก เราบอกว่าพักเครื่องเพราะเครื่องร้อน ความจริงเงินหมด พักไปเรื่อย เครื่องติดไปเรื่อยเงินหมดไปเรื่อย แต่ไม่บอกเงินหมดมันเสียเกียรติ หลวงตาบ๊วมันมีเกียรติ โลกเขามีทำไมหลวงตาบ๊วจะไม่มี เรียนจบแค่ ป.๓ ก็มีเกียรติของ ป.๓

ไปดูที่ไหน ๆ เราดูจริง ๆ ช่วยจริง ๆ เวลานี้เฉพาะโรงพยาบาลไม่เกี่ยวกับโรงร่ำโรงเรียนสถานที่อื่น เพียงโรงพยาบาลนี้ก็ปาเข้าไป ๒๐๐ ล้านแล้วเวลานี้ แล้วยังจะมากกว่านี้อีก ถ้าเรายังไม่ตายแล้วเราจะช่วยตลอดไป ไม่ว่าโรงพยาบาลไหน ๆ ช่วยทั้งนั้น โรงร่ำโรงเรียนก็ปลูกให้เป็นหลัง ๆ ขาดอุปกรณ์อะไร ๆ บ้างให้ ๆ ๆ ไม่ว่าแต่โรงพยาบาล สถานสงเคราะห์ต่าง ๆ เราก็กู้ เช่นอย่างบ้านข้าวสารนี้เราก็กู้ช่วยสถานสงเคราะห์

ที่อื่นเราก็กู้ช่วยไม่ช่วยแต่ที่แห่งเดียว แล้วคนทุกซัคนจนมีความจำเป็นยังไงบ้างที่ควรจะช่วยเป็นรายบุคคล ๆ นั้นเราช่วยมาตลอด อันนี้กว้างขวางมาก ไปหลายจังหวัด ภาคไหนก็ไปหมด บางทีส่งแต่เงินไปให้ก็มี บางทีเจ้าของไปดูเอง ปลูกบ้านให้ก็มี ชื่อที่ให้ก็มี ทั้งชื่อที่ทั้งปลูกบ้านให้ก็มี นี่เรียกว่าช่วยรายบุคคลที่จำเป็นช่วยทั่วไป แต่นี้เราไม่ค่อยพูดไม่ค่อยประกาศระบุง้ออะไรแหละ ให้แล้วเงียบไปเลย ๆ เพื่อรักษาเกียรติเขา สิ่งที่เราจะพูดเราก็กู้พูดได้เช่นรายที่ออกทางหนังสือพิมพ์แล้ว เป็นการเปิดเผยแล้วเวลาเราช่วยเราก็กู้พูดบ้าง ถ้าเป็นเรื่องไม่มีหนังสือพิมพ์ เป็นเรื่องมาพูดขอความช่วยเหลือกันโดยเฉพาะ ๆ นี้เราก็กู้ให้เป็นเรื่องเฉพาะ ๆ ไปเลยแล้วเหมือนไม่ให้ ให้แล้วผ่านไป ๆ เรื่อย ๆ อันนี้ช่วยตลอด

เงินวัดนี้เงินเพื่อโลก เราไม่ได้เก็บสำหรับวัดนี้ ใครจะมาสร้างอะไรให้เราไม่เอา นี่ดูศิลาของหลวงตาบ๊วนี้ ขยายทุกวัน สร้างทุกวัน ขยายทุกวัน วันนี้พอลูกหลานกลับไปหมดแล้วเราก็กู้ขยายศาลาเรา เวลานี้คนแน่นมันขยายไม่ได้ นี่ขยายทุกวันไม่ให้ปลูกใหม่ นี่เขามาบุก ๔ หนแล้วศาลาหลังนี้ ๔ หนจำไม่ลืม เขาจะมาขอหรือใหม่ ขยายใหม่ทำใหม่หมด ๒ ชั้น เราไม่เอา กุฎีเราก็กู้ ๘ หนเขาจะไปหรือทำใหม่ ถ้าไม่หรือทำใหม่จะทำหลังอื่นให้อีก ให้ใหญ่กว่านี้

อีกให้มันสมเกียรติ นี่แหละสมเกียรติหลวงตาบัวแล้วเราก็บอกอย่างนั้น เกียรติอื่นไม่สมเราก็ไม่ให้ แต่เงินมีเท่าไรเราช่วยโลก เพราะโลกที่จำเป็นมีอยู่มาก เราไม่ได้จำเป็น

เมื่อเข้านี้รับบาตรได้ ๔๐ บาตร เราแย่งแล้วเราทิ้งบาตรเมื่อเข้านี้ให้พระท่านรับแทนเรา ได้บอกลูกหลานว่าหลวงตาจะให้บาตรผ่านมานี้แทนนะ เราบิณฑบาตไม่ได้แล้วจึงเวียน ได้ ๔๑ บาตรเมื่อเข้านี้ ต้องปล่อยบาตรมันเวียน นั้นจะเอามากินให้ตายเหอ คำพูดก็หมายความว่าอย่างนั้น ได้ถึง ๔๑ บาตรจะเอามากินให้ตายเหอ จะมามีความจำเป็นอะไรกับวัดนี้ เพราะฉะนั้นจึงไม่มีความจำเป็น มีเท่าไรทุ่ม ๆ ช่างนอกทั้งหมดไม่ว่าใกล้ว่าไกล

จากนั้นก็ที่ดิน ที่ดินเวลานี้ก็ ๑๐ กว่าล้านแล้วที่ซื้อ เนื้อที่ดูเหมือนได้ ๗ พันกว่าไร่แล้วหลายแห่ง ทางด้านเพชรบูรณ์ก็มี ที่เราซื้อไว้ซื้อไว้เพื่อชาติบ้านเมืองนะ เราไม่ได้ซื้อโดยลำพังเราเองนะ มันเป็นต้นน้ำลำธาร เช่น ต้นน้ำจังหวัดเลยนี่ที่ผ่านมาจากอำเภอวังสะพุงนี้แหละ น้ำหมดได้ ๒ แล้งนี้แล้ว ต้นน้ำมันอยู่ตรงนั้นเราเลยซื้อครอบไว้หมดเลย เวลานี้ก็มีโครงการพระราชดำริประสานงานเข้ามาในเรา เราบอกเอาเลยให้เลย เพราะเราซื้อนี้ซื้อไว้เพื่อชาติ หลวงตาบัวไม่มีอำนาจวาสนาอะไรมากนัก วาสนาของพระอำนาจของพระไปเรื่องของพระ ไม่ใช่เป็นเรื่องแบบโลก ที่นี้เมื่อทหารมาขอประสานงานเกี่ยวข้องด้วย ทหารเป็นผู้มีอำนาจเป็นผู้รักษาได้เราก้ยกให้ทหารเป็นผู้รักษาแทนเราไปเลย รู้สึกสะดวกดีทุกอย่าง

เหล่านี้เราซื้อไว้เพื่อชาติบ้านเมือง เอา ๆ เลย อยากจะปลูกป่าก็เอาช่วยกันปลูก รักษาตรงไหน ๆ ที่มันจะมีความแน่นหนามั่นคงต่อชาติแล้วเอาเลย เราก้มอบให้ทางทหารเลยเวลานี้เราเบาใจมากแล้วเป็นแต่เพียงว่าซื้อให้ ๆ ให้ทางทหารเป็นผู้ดูแล ใครมาเกี่ยวข้องอะไรให้เกี่ยวข้องกับทหารไม่มายุ่งกับเรา นี่เราก้ทำ ทำอย่างนี้แหละ ทำเพื่อโลกเพื่อสงสาร เพราะฉะนั้นขอให้ลูกหลานทั้งหลายถือเป็นคนดีตัวอย่าง การพูดนี้ไม่ได้พูดเพื่อโอ้อวด พูดให้เป็นคนดีตัวอย่างแก่ชาติบ้านเมืองของเรา

มนุษย์อยู่ด้วยกันอาศัยกัน พึ่งกันตลอดเวลา ไปที่ไหนก็ตามมนุษย์ต้องพึ่งมนุษย์เป็นสิ่งสำคัญ ๆ นอกจากนั้นแล้วยังพึ่งสัตว์อีก ในบ้านก็พึ่งหมา พึ่งให้มันเห่าคนให้ เจ้าของนอนหลับ พึ่งวัวพึ่งควายพึ่งสัตว์พาหนะพึ่งทุกอย่าง มนุษย์เราไปที่ไหนยุ่ง จอมยุ่งคือมนุษย์เรา ที่นี้อยู่ด้วยกันก็ต้องยุ่ง ต้องพึ่งกัน ๆ เมื่อเป็นเช่นนั้นจึงเห็นใจกันและช่วยเหลือกัน ใครมีมากมีน้อยให้ช่วยเหลือกัน ไม่จม การช่วยเหลือกันนี้ไม่มีความลุ่มจมแหละเราอย่ากลัวว่าลุ่มจม ความเก็บไว้ความตระหนี่ถี่เหนียวนั้นแหละคือความลุ่มจม คนอื่นก็หมดหวัง ๆ อาศัยไม่ได้ เจ้าของเองก็หมดหวัง กินไม่ได้เพราะเจ้าของตระหนี่ เจ้าของเองก็ไม่ยอมกิน สุดท้ายมันเลยจะตายคนคนนั้น

อย่าให้มันมีความตระหนี่ถี่เหนียว เอาเหตุผลเข้าไปจับ มีมากมีน้อยช่วยเหลือกันตามกำลังความสามารถที่จะช่วยเหลือกันได้ นี่ชื่อว่ามนุษย์เห็นโทษแห่งความอยู่คนเดียว และเห็นคุณค่าแห่งความอยู่หลายคนด้วยกัน มนุษย์อยู่ที่ไหนเป็นสัตว์พวก สัตว์พวกอยู่ที่ไหนก็ต้องอาศัยซึ่งกันและกัน อันนี้ดี เราไม่ต้องพูดแหละว่าให้สามัคคีกันอย่างนั้นอย่างนี้ ให้มีความสามัคคีกันอย่าแตกร้างกัน ความประพฤติการปฏิบัติ การเฉลี่ยเพื่อแผ่ การเห็นแก่เหตุแก่ผล แก่orroดแก่ธรรมให้อภัยซึ่งกันและกัน นี่แลคือความสามัคคีต่อมนุษย์ ไม่ต้องบอกก็สามัคคีกันได้คนเรา ถ้ามีความเสียสละต่อกัน มีการให้อภัยกันแล้ว ถ้าสิ่งเหล่านี้ไม่มีหาไม่แล้ว เอาเถอะ จะสอนกันให้สามัคคีเท่าไรก็เท่ากับสอนให้มันแตกแยกกันตลอดเวลา นั่นแล

มนุษย์แตกแยกไม่เหมือนอะไรแตกแยกนะ หม้อแตกลูกนี้ไปหาลูกนั้นมายังได้ มนุษย์แตกแยกนี้ไม่ได้นะ ถ้างแตกแยกแตกหมดบ้านหมดเมืองหมดประเทศชาติแล้วแหลกเหลวไปหมด ไม่มีอะไรที่จะมีโทษมากกว่ามนุษย์แตกสามัคคีกันแตกแยกกัน เพราะฉะนั้นเราจึงต้องรักษาความสามัคคีกันไว้ด้วยความเมตตาสงสาร ให้อภัยซึ่งกันและกัน มีความเฉลี่ยเพื่อแผ่ซึ่งกันและกัน นี่พีได้สองน้องได้หนึ่ง แล้วเจ้อจันกันไปตามเกิดตามมี อันนี้เป็นความสามัคคี เมื่อมีความสามัคคีแล้วก็มี ความแน่นหนาแน่นคงเรื่อย ๆ ไป ขอให้ลูกหลานทั้งหลายจำเอาไว้

วันนี้เทศน์เพียงเท่านี้แหละ ขอความสวัสดิ์จึงมีแก่บรรดาลูกหลานทั้งหลายโดยทั่วกัน
เทอญ